

"SVOBODA" (LIBERTY)
 the Ukrainian newspaper
 published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Established 1953.
JOSEPH STETKEWICZ, editor
 83-Grand Street, Jersey City, N. J.
ANDREW SAWKA, manager
 83-Grand Street, Jersey City, N. J.
 Entered as second-class matter March 30, 1951, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of October 3, 1917.
 Subscription: **СЕРПЕНТАТА:**
 In United States: В Зауочних Державках: \$2.50 per year на рік \$2.50
 \$1.25 per 6 months на пів року \$1.25
 \$1.00 per 4 months на чотири місяці \$1.00
 In Jersey City and abroad: В місті Jersey City і в інших країнах: \$3.25 per year на рік \$3.25
 \$1.75 per 6 months на пів року \$1.75
 \$1.00 per 4 months на чотири місяці \$1.00
 Single copy 3 cents. Подорожове кошти 3 центи.
 За нову зміну адресу платити сі 5 центів.
Address: SVOBODA
 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
 Всі листівки і чеки треба вказувати на адресу "Свобода".
 При відсиланні замовлення напередити доплати монетарного або чеків.
 Число телефонів 496 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION FOR THE PROSECUTION OF WAR CRIMES
 За всі оголошення поміщати в "Свободі" редакція не відповідає. — Грошовий не зворотить сн.

З біжучою хвилі.

В 57. числі казанської "Правди" читаво запит одного читача:
 "...Почему в России больше интересуются другими народами, чьм русско. Американскй переселенец изъ Россй, особенно изъ большевикитского, в русской державі всьхъ народностей жив в Россй, за всьхъ заступаются, а в русскйхъ ничего не знают, ни не заступаются. Чему?..."
 На се редактор "Правди" відповідав:
 "...Въ Россй фактично до сихъ поръ русско го вопроса не было. Интересовались всьмихъ вопросами, якъ польскімъ, финляндскімъ, даже македонскімъ, а в русской державі русскй человекъ живъ въ униженно, нимъ никто не интересовался".

Казанська "Правда" признає ся повови до нещавдя. Дотепер вона все запевняла, що в Росії рай, що для "русскіхъ" нема красшого життя, як в Росії. Тепер сама признає, що "русско-го" в "русскій державі" за ніщо нема. Нехай читач "Правди" з Центральної, Па., поспитає правдивого Москаля, тоді наглядно переконає ся, як живєт ся "русскім" в Росії. А "маезинський вопрос" в Росії муєт більше інтересувати ся, бо Росія без "маезинців" мала би лише другорядне державне значення.

В Росії под годолних! Населеню бракує хліба. Жадать підмогою від правительства, а правительство своїм впробуваным способом успокоє годолну товну — каже жовирам стріляти в безборонне населеня. Сими діями надішли вісті з Отгольму, що 30. липня на устіяхъ Петрограда збіло убито 28 осіб, а більше ніж 100 одержало смертельні рани. Свобода в російскій царстві росте... А царські агенти горляють, що Росія вже стоїть на дорозі поступу.

Шаблі з брилантами в Росії подевели... Колись цар надів був шаблею з брилантами свого стрія Николая Николаевича за здобуту Львова, а нині вискарлює Бруселю добути "кріпость" Тьешенницю, щоб удостоїти ся того великого відзначення.

Ні менше, ні більше, лише 402.000 Австрійців та Німців полювали Москалі підчас теперішньої офензивы на Воєнині в Галичині. А помісто того Москалі ані не переїхали ще до Карпат, ані не завлали Львова, хоч обцозвали його за кілька днів добути.

Генерал Куроняткін азнававав на генерал-губернатора Туркестана. Подібного завиду дослужив ся був минулого року і великий князь Николай Николаевич, одержавши від царя від-корольство Кававу. Видно, Куроняткін мав яресь особливе шпесте у царя, бо його довірливий пошлага значно сумнішша доля...

ПЛЯНИ АВСТРІЇ І НІМЕЦЧИНИ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ.

Швейцарський публіцист, Альберт Боннард, помітив — як се доносить кореспондент "Польского Екз" — в часописі "Журналь де Женев", котру він сам редагує, статю отого змісту:
 "На підставі довірчючих відомостей, які надійшли з Відня, на підставі відомостей, які уважаємо за зовсім певні, маємо спромуги вже нині відкрити часті заселони, котра закрияє справу польскіх."
 "Верліське правительство робить укладки з правительством віденським в справі нового поділу Польщі. Підставою ліній цього четвертого поділу Польщі є вже визначені."
 "Німеччина одержитъ Курляндію і західну часті Литви; східну часті Литви Німеччина зверне Росії."
 "Польське Корольство буде поділене поміж Німеччину й Австрію. Німці анектуватъ (прислуцятъ) губернію сувальську, пограичні часті губерній лодзьскої, подольскої, варшавської, калеської і пйотровскої, як також "обшари углів"; ршту принаде Австрії."
 "Галичина буде рівном поділена: західна часті, злучена з австрійською частію Корольства, зстане прилучено до Передавілії (краї австрійської корони) під формою "субуваляміу" в подібнім відношенні як Хорватія до Угорщини); natomiast сідна Галичина wraz з Холмщиною буде творити окрему австрійську провінцію, яка буде оставати під вісковою управою."
 "Лише поражене центральних держав може ударемити ці пляни" — кіпчить свою статю Альберт Боннард.

Тякі вісті одержали з Європи американські польскі часописи. Зовсім природно, що ці вісті про четвертий поділ Польщі викликали серед американських Польсків велике роздренє супроти центральних держав. Чи годолною причиною їх роздренє є проєкт центральних держав щодо поділу Польщі, чи може проєкт щодо поділу Галичини і відлученя Холмщини, — про се Польскі ще доси ясно не висловлює ся. Однак дуже можливе, що Польскі жаль одного й другого.

Не беремо ся рішати, о скільки ці повисше наведені вісті є оперті на правдивих і певних інформаціях. Хоч з другої сторони є деякі дані, що вказують на правдоподібність тих вістей. Передісім правдоподібно є справа щодо поділу російської Польщі між Австрію і Німеччину. Вже від самого початку вступу євонних війск в російскій Польщі обі держави ділили собі себе заняті польскі губернії. В швінцях польскіх губернських заволодо своєю адміністрацію правительство німецьке, а в подлужевих губернських — австрійське. Далше, в останніх часах деякі польскі політики, обговорюючи справу будучої Польщі, часто згадували про подібний поділ Польщі. Замітно було досить сильне суєнерництво між Польсками з Галичині і Польсками з Польського Корольства.

НАХАБНІСТЬ ГАЛИЦЬКИХ ПОЛЯКІВ.

В пікаговіській часописі "Дзвінкъ Звонкоувань" читаво в статі "Вісті з Галичини" отсе:
 "Дійсно зявно робить ся на гадуку, що стало би ся з Галичиною, коли би вона по війні лишила ся при Австрії? Жиди, Німці і Русини, поспирай успішно австрійським правительством проти воєного, що лише польське, так звали бору над Польсками, так зяперли би їх з воєного доловою завоюваніи".
 Чим є в порівнянні цих великих знаменитих наркатів праці, що Галичині стала би в короткй часі краєм жидівсько-німецько-українським, а Польскі жиди би до значній народности останнього ряду. Австрійське правительство уділяє нині більші підмоги на польскі німецькі і руські ніж на польскі вуспереч дотеперішнім зчычям — торговельна школа на примір: в Валаї (німецька) дістає 7.000 корон, руська в Львові 4.000 корон, а від обох значно численніша польська школа у Львові заледви 2.000 корон. Університет руський у Львові поришень і лише російська офензива здержала, зявєт ся, остаточне покіченє сеї справи. Руський союз заробкових стоваришень дістає від правительства значну підмогу в формі позички 10 мільонів корон, підчас коли в порівняно сільнійшій і більшій союз польскіх стоваришень заробково-господарських доси без устуху старєть ся о поміч від правительства".

В дальшій часті сеї статі доносуеть ся, що багато польскіх властивітей великих посполитєх є приневолені від власном своїх вірельцъ позбувати ся своєю посполитєю на користь Нмців і Жидів. Внаслідок цього, також польскій фабрикам і реміничним наркатам. Опісля євонна як инше доносуеть ся, що Галичині грошїт цїлковита руїна економічна.
 В такім освєтленю представит доносуеть ся "страчні крики", які діють ся тепер Польскам з Галичині. В тій дописи пронабьєт ся ясно нахабність і захланність галицких Жидів. Найбільше болить Жидів, що все те дієт ся, "вуспереч дотеперішнім зчычям". Кожий котий, який діє було на укра-

їнскій цілі, було б підмогу українського населеня в Галичині, етас коштує в їх горлі. Задурманні даним шихольським режімом в Галичині, Польскі не годі зарозуміти, зявм правом австрійське правительство сміє помагати українському народови проти їх воли і без їх дозволу. Их не обходитъ сміє, що на найбільшій татар війни, що ще українскій облати зовсім зяменити. Чим є в порівнянні цих великих знаменитих наркатів праці, коли шкідливі Шкоди, які потерпіло українське населенє, є в порівнянні з шкідливими і західних польскіх воєнгах не десять, але сто разів більші. Та зявєт і захланність галицких Польсків не знає границі.
 А вже зовсім смішно виглядає плач галицких Польсків з той причини, що правительство дає Українким університет. Від початку боротьби Українців о університет галицкі Польскі робили всі можливі зусилля, щоб недопустити до утвореня самостійного українського університету у Львові. І тут галицкі Польскі представили себе зявно в правдивих святлі. Их клічем є: недопустити до дальшого національного розвою українського народа. Своєї нехвасты до Українців Польскі не є вселі утаїти, навіть в такій хвилі, коли рїшаст ся будучність їх власного народа. Зявєт ся, що вони менше клопочуть своєю головою будучністю власного народа, їм більше зявєлять на тім, щобши лише не стратити давного свого посіданя на українскій землєх.

Донсуеть ся бачити недалеко економічну руїну польскіх обшариня і "польскіх фабрик". Та чи се річ польскіх обшариня переходили в жидівскій руки? Не бачити, як ні дозвєляти та краді підмоги, ні шаєно оподаткованє. Их власна дія і рабункова господарка доведє до економічної руїни. Далше говорить ся про упадок польскіх фабрик і польскіх промислу, про які в Галичині ніхто не чуєв. Одиноні польскі, дійсно "польскі фабрики" — се були гураїні і бровари, без яких польскі обшариня не могли обжити ся.

ЗАКОНОПРОЄКТИ В КОРІСТЬ СЕЛЯН В РОСІЇ.

Рівноуправленє селян.
 На одним із останніх засідань думи ухвалено проєкт про рівноуправленє селян. Новий закон надає російським селянам цивільні права на рівні з инцимні класами суспільности.
 В діяности сеї новий закон не приніє основної зміни в поточних існуючюх законах. Селяни мали вже порне право перед трибуналами і були поділювані на членів лави присяжних Закон, яким в 1861 р. зявєсно в Росії кріпачтво, заповнені селянам самоуправу громад при помочі виборів. Селяни мали право голосувати при виборах до земств і до певної міри також при виборах до державної думи. Однак проєктом останніх 40 літ є права обмежувано, а часом їх зовсім завіщувано міністральними указами й адміністраційним розпорядками.
 Остаточню дією до того, що селянин не міг опустити свого села без шапшоту і письменної посвідки, що він заплатив всі приналежні податки; він не мав права осісти в иншій місцевості і весті торговельно без позволеня поліції того села, з якого він походив; він не міг кувити собі у відьєння своєї особи від місцевости першої приналежности. Селянин не мав права діяти своїм дітям середнього образования в міст без спеціального на те позволеня.

Цар Александр III. видав був закон, сляом котрого установлено сільсько поліцію. Без згоди сеї поліції не можна було вибрати громадської ради, ані іменувати громадських урядників. Після основного закону сільська громада мав право на підставі одностороннього засуду відилати з села нечесного або нечесного селянина. Таки урядники лучили ся дуже рідко. Однак сільська поліція змучувала частю грошакі відшкодувати найбільше чинши і сямлєх оборонити козельства. Поліція перемінювала через таке вигпанє на час цілого життя, що російскій закон постановляв, що адміністраційне закладє (без переведеня процесу) на Сибір може бути лише часове і муєт бути потвержене державною радою.

Новий закон про рівноуправленє селян, який ухвалено в думі перед сі відкритєм на надолотє, зявєт всі посполитє професійні зміни і обмеженє. Про послєдє значінє сеюго закону для 100.000.000 селян російської держави можна заключити хочби з того, що 27 селянських посілів думи вислали подяку на руки Макладова, який вніє в думі сеї проєкту. Ціла російська ліберальна преса висказала ся прихильно зглядом сеюго закона. Заходить однак побачити, що державна рада може сеї закон зміниити або навіть зовсім відкинути.

Шкідливий примус у народних школах.

Російське міністерство просвіти внесло проєкт закону про обовязкову науку в народних школах. З огляду на низкий степенє культурного розвою серед російського населеня міністерство уважає konieczним виводити рівночасно шкільний примус.

Граф П. П. Ігнатієв вніє ось-таку резолюцію в справі доповненя шкільного проєкту:
 "Родичі або опікуни, які без важких причин і по трикратним уміньєнім зі сторони шкільного заряду не послєдують дітям до школи, будуть платити кару у висоті не більше ніж 10 копійок за кожний день, в яким дітями не являть ся в школі. Гроші, унесені з тих кар, будуть ужиті на закупно книжок і шкільних приборів для убогих учеників".

З ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ. ПОВІДОМЛЕНЄ.

Федерация Українців має тепер свій офіс в Нью Йорку, 611 Broadway, Room 818. Урадові години: 9—12 дня і 2—6 пополудні.
 Телефон: 9927 Spring.
 Всі листи і писма в справі організації і діяльности Федераций, в справі віч і творивств, всі інформації і запити, всі грошеві і инші послання просимо адресувати виключно до офісу Федераций:
THE UKRAINIAN FEDERATION of U. S. A.
 611 Broadway New York City.
ЕНКЕУТИВНИЙ КОМПІТ ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

З ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

(Головий офіс: 611 Broadway, New York City.)
 Перше засіданє Енкетувального Комітету 23. липня 1916. Юніон Смерт Готел.
 Присутні: І. Архан, М. Байко, А. Сава, Ір В. Слюсарюк, М. Слюсарюк, М. Циганський, М. Яздовський, А. Заступники членів Федераций, Яздовський — президентом (черпаком) Енкетувального Комітету. А Сава — касиром, М. Циганський — секретарем. М. Циганський застерєг ся, що принципам секретарства вказав до часу, дема не відде в Нью Йорку, доки зявєт ся не зможе стати на себе секретарської роботи.
 2. Рішено, що касир має вати бонн на \$2000.
 3. Байко вказав, що бути виставлені на імя Федераций. Гроші і всі послання мають бути прикладі імям Федераций. Члені підписувати черпаком секретар і касир.
 4. Для вважастя засідань усталеново вкорує 4 члєви.
 5. Рішено, що організацію має перевести Енкетувальний Комітет з поміччю члєви Загальної Комітету в своїй округі.
 6. Місцеві комітети, котрі хочуть утворити в себе імя, повинні зголосувати ся до Федераций і Федерация має референте. За те місцеві комітети мають заплатити певну суму на Федерацию і приклади і рути кошти короти.
 7. З огляду на те, що деякі місцеві комітети задого недержувать в себе зявєт, рішено, що зібру зібрав референт з собою, виставляючи місцевому комітету відповідну посланку.
 8. Рішено, щоб Енкетувальні вивогрути свою роботу безплатно.
 9. Рішено находити офіс для Федераций і на удержанє офісу і каєра платити в міру потреби.
 10. Рішено діяти почито до заснованя українськельо Бюро в Нью Йорку. Починає Бюро повинно достарити українським гласним стаття вістей. Енкетувальний Комітет має обернути ся до українскіх часописів, щоб піддержувати бюро. Поручено секретареві організувати бюро. Пожкло рішено заплатувати в тім цілі \$100 місячно.
 11. Рішено діяти \$200 для газети "Ді Українці" і імяти українскій організації і Союзу, щоби дати своїм поміч відилати "Ді Українці" і "Ді Українці".
 12. Поручено секретареві подати до газет звіт з засіданя Загальної Комітету.

Друге засіданє Енкетувального Комітету 26. червня 1916. Українсько-Американське Енкетданє.

Присутні: Байко, Сава, Слюсарюк, Циганський, Яздовський.
 1. Дотеперішній касир Яздовський переказує новому касиром Сава:
 Фонд Федераций \$665.27
 Фонд жертвам війни 453.80
 Фонд біженців Петрограда 473.80
 Фонд півночній України 62.41
 (Фінансовий звіт правод, відлітє і грошеві вказанє до старої руко і вже оголошені в часописі).
 2. Рішено отворитиkonto в Борн Ексетедж Банк в Нью Йорку.
 3. Англіати візнесу президентів і секретарів на основі вістей Енкетувального Комітету. Плати на підставі таких вислєтк має касир виплатити.
 4. На вивєстєний статті, допускати вніє статті, виключаючи українську національну справу і суцєсне подожєне українського народа; далі для інформації члєви американської і заграничної преси про українську справу; почити відилати члєви українскій федераций і українскій організації в чужих мєстах про український наріт і українську справу; обернути ся до політичких партій Європи і Америки з меморіалами, вивєстичні зматані і потреби українського народа; вивєстичні перєд політичюю офіційою свята з проєктом проти кризи, котрі діють в між українським народом в Європі; умієти в Америке розумієт з Українцями поа Америке; вєстє далше акційо поміч для жертв війни; зявєт ся сплатити просвітанчій і гласностю-зйавнових теаристах для поліції США; організувати далі народні вічі і зібраня на народні цілі.
 5. Поручено склукати найбільше зявєданє для виробленя статуту і в справі Ексетедж.
 6. Рішено прийняти каєра для канцелярійної роботи в Федераций з платою \$15 тижнево.
 7. Обговорено діяльність Федераций на найближчє засіданє Прєсєво Бюро, в першій домі для українскій прєсє, допускати вніє статті, виключаючи українську національну справу і суцєсне подожєне українського народа; далі для інформації члєви американської і заграничної преси про українську справу; почити відилати члєви українскій федераций і українскій організації в чужих мєстах про український наріт і українську справу; обернути ся до політичких партій Європи і Америки з меморіалами, вивєстичні зматані і потреби українського народа; вивєстичні перєд політичюю офіційою свята з проєктом проти кризи, котрі діють в між українським народом в Європі; умієти в Америке розумієт з Українцями поа Америке; вєстє далше акційо поміч для жертв війни; зявєт ся сплатити просвітанчій і гласностю-зйавнових теаристах для поліції США; організувати далі народні вічі і зібраня на народні цілі.
 8. На вивєстє Байкоді рїшенє організувати в Нью Йорку популярні курси на лад Народногo Університету.
 Енкетувальний Комітет Федераций Українців у Злучених Державах.
 Іван Франко.
ЯК НЕ БАЧУ ТЕБЕ.
 Як не бачу тебе,
 Кожда хвиля — туга безсонна;
 Як не бачу тебе,
 Відносують ся рана сердечна.
 Як не бачу тебе,
 Як не бачу тебе, і мені;
 Як не бачу тебе,
 Залєчє щось у серці страшено.
 Щоб побачити тебе,
 Мов несуть мене ангельскі руки;
 Як побачу тебе,
 Геть мов гомять пекельні муки.
 Ні без тебе нема,
 Ні близ тебе споконю, мій світлі;
 І земля не прийма,
 Ох, і небо на вікі закрите.

